

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1750

Caput XIII. In quo agitur de legitimo sacrarum Ordinationum Ministro.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83714](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83714)

quæ de materia & forma hujus sacramenti traduntur in decreto Eugenii; quoniam porrectio instrumentorum non excludit impositionem manuum, sed est quædam ejusdem materiæ ampliatio; & ea verba, *Accipe potestatem*, &c. non excludunt præmissam Orationem Pontificis, sed eam quodammodo extendunt: Eugenius autem hanc potius materiam, & hanc formam commemoravit, propterea quod in hoc fieri ritus complemento, quod traditione instrumentorum & concomitantibus verbis perficitur, ab Orientalibus autem complexæ, & coacervatim peragitur, accedit sacramento perfectio ultima, atque, ut ait Pontificale Romanum, *character imprimitur*. Dico tandem Ecclesiam Latinorum nullatenus permutasse materiam sacramentorum Ordina-

tionum, sed quæ erant coagmentata & complexa, explicavisse. Planissima autem hæc mihi videntur, & Scyllam & Charybdim vitare, & quod caput est, Occidentalis, & Orientalis Ecclesiæ Ordinationes, ritusque facili negotio conciliare ac defendere: qui tamen probabilior putat unam, vel alteram ex sententiis oppositis, habet ille ex hoc ipso dialogismo munimenta, quæ eligat, firmiora. Expedita itidem foret illorum opinio, qui censent Christum Dominum reliquisse arbitrio Ecclesiæ determinationem materiæ sacramentorum; sed præterquamquod a nobis refutatum id est lib. XXX. c. 10. *impositionem manuum* non tantum usus Ecclesiæ, verum etiam Apostolica Traditio, & novi Testamenti auctoritas expresse commendat.

CAPUT XIII.

In quo agitur de legitimo sacramentorum Ordinationum Ministro.

SUMMARIUM.

1. Ordinarii Ministri Ordinis sunt Episcopi.
2. Ordines Minores possunt conferre Abbates Benedicti.
3. An Subdiaconatus possit conferri a non Episcopo.
4. Solvitur obiectio.
5. Quid de Diaconatu & Presbyteratu.
6. De privilegio concessio Abbati ordinandi Diaconum.

7. Confirmatur responsione ipsa adversariarum.
8. A quo conferri possit Episcopatus?
9. Quot debeant esse Episcopi presentes?
10. An sufficiat unus?
11. A quali Episcopo quis debeat ordinari?
12. Episcopus debet materiam, & formam applicare in ordinatione.

1. Ordinarii Ministri Ordinis sunt Episcopi.

Extra omnem controversiam positum est, ministros hujus sacramenti ordinarios esse Episcopos, prout declarat sess. 23. c. 4. & canone 7. Tridentina Synodus: ac longe antea statuerunt Synodi aliæ, anno nempe 348. canone 5. prima Carthaginensis, an. 554. can. 7. Arelatensis quinta, an. 563. c. 8. Synodus Bracarenis, anno 890. canone 7. Nannetensis, aliæque per multæ. Et quidem deberi Episcopis jus ordinandi ceteros Ecclesiæ ministros probat citato c. 4. Tridentinum Concilium ex quo illi in locum Apostolorum successerint, & positi fuerint, sicut Apostolus ait, a Spiritu sancto regere Ecclesiam Dei: perspicuum enim est ad præpositos rectoresque supremos pertinere inferiorum ministrorum electionem atque inaugurationem, non in Ecclesiastico tantum, verum etiam in quolibet bene instituto regimine. Hinc

ab Apostolis constitutos fuisse presbyteros, hujus rei causa Titum relictum Cræta, monitumque Timotheum, ne cito manus imponeret initiandis, apertissime tradunt Actus Apostolici, & Epistolæ Pauli. Idem ex doctrinis Patrum evincitur; nam Chrysostomus & Hieronymus docent in hoc Episcopos a presbyteris differre, quod isti ordinationes non faciant. Epiphanius etiam refellit Aerium, propterea quod unus presbyter ad alium creandum jus imponendi manum non habet, atque Athanasius negat Ischyram accusatorem suum fuisse presbyterum, quoniam Colluthus, a quo Ischyra dicebatur ordinatus, nunquam ad Episcopatus characterem promotus fuerat. Hæc autem, quum superius producta sint, nunc satis est innuisse. Accedunt quæ scripsimus c. 10. irritas fuisse Ordinationes factas a Chorepiscopis

pis, qui non receperant Episcopalem consecrationem. Postremo ex nono capite constat in Episcopatu potestatem conferri ampliorem, quam ordinatione sua nanciscantur presbyteri: ideoque sicut ad canonicas ordinationes requiritur potestas jurisdictionis, ita ad ratas validasque necessaria est, ordinario saltim jure, potestas Ordinis.

II.

^{1.} **Ordines minores possunt conferre Abbates Benedicti.** Dixi ordinario jure: siquidem apertum est, collationem minorem Ordinum permitti Abbatibus, dummodo presbyteri sint, & ab Episcopo juxta morem Abbatum praeficiendorum fuerint benedicti; prout canone 14. anno 787. declaravit Nicæna secunda, sive septima Synodus Oecumenica. Eundem canonem laudavit, iisdemque conditionibus confirmavit Innocentius III. in rescripto ad Rothomagensis Archiepiscopum, quod extat in primo Decretalium libro, tit. XIV. cap. Cum contingat. Alexander IV. eandem facultatem confirmavit Abbati sancti Bertini, Constitutione, quam in Glossario laudat Du-Cange v. *Ostiarium*: & ne monumenta alia vestigantur, Tridentina Synodus sess. XXIII. de Reform. c. 10. privilegium illud Abbatum supponit, districte prohibens, ne in posterum Abbates ipsi, aut alii quomodolibet exempti cuiquam, qui non sit regularis sibi subditus, Tonsuram, vel minores Ordines conferant. Ipsamet facultas Chorepiscopis concessa fuit canone 12. Concilii Ancyran, can. 10. Antiocheni, eodemque canone 14. Synodi septimæ. Possit conferri minores Ordines a S. R. E. Cardinalibus non Episcopis manifestum est ex illorum privilegiis, de quibus Jacobatius, Joannes-Andreas, aliisque apud Cohellium in *Notitia Cardinalatus* c. XVI. privileg.

^{2.} **An Subdiaconatus possit conferri a non Episcopo.** II. Ulterius arbitror posse Apostolicæ Sedis privilegio concedi quoque potestatem non Episcopo conferendi *Ordinem subdiaconatus*; tum quia ea facultate juxta laudatum canonem Antiochenum pollebant Chorepiscopi; tum quia subdiaconatus inter *Ordines Hierarchicos* non computatur, etiam si ob continentiae legem, & ministerium parandi symbola, contrectandi vasa altaris, & ad illud accedendi, sit ordo facer: tum demum, quia Gelasius Epistola 1. c. 8. monet Episcopos, ut meminerint sibi nulla ratione concedi, ut subdiaconum, vel acolythum ordinent, R. P. Berti Theol. Tom. VIII.

absque Romani Pontificis permissione; & consequenter permissione ista accedente fas esset presbytero conferre subdiaconatum.

Videtur contrarium evinci, ex quo etiam minores Ordines, & subdiaconatus vera sint sacramenta, & Ordines proprie dicti; ideoque si sacramentum Ordinis conferri debet ab iis, qui potestatem acquirunt per characterem Episcopatus, neque subdiaconatus, neque minores Ordines conferri possunt a non Episcopo, quacunque etiam facultate supposita. Non urget hæc difficultas Doctores illos, qui negant istiusmodi Ordines, minores & subdiaconatum, esse proprii nominis sacramenta. Alii, qui sacramenta esse fatentur, ultro concedunt talia non esse, dum conferuntur a non Episcopis, affirmantes ordinationes Abbatum esse quædam sacramentalia, quæ suppleant defectum illorum Ordinum, quorum officia, quum non exigant aliquam consecrationem, committuntur etiam non ordinatis. Quidam ajunt canones idcirco præscribere, ut Abbates sint ab Episcopo benedicti, ut hac benedictione auctoritatem quasi Episcopalem acquirant, atque ita ad conferendos minores Ordines sint idonei. Nos vero arbitramur non repugnare, quod aliquis per characterem Episcopalem constituatur hujus sacramenti *Ordinarius minister*; & per characterem presbyteratus habeat aptitudinem quamdam, per quam ordinare valeat, accedente Sedis Apostolicæ privilegio, ea ferme ratione, qua libro XXXII. c. 5. & 7. diximus posse presbyterum ex Romani Pontificis delegatione chrisma conficere, & confirmare; quamquam ordinario jure id spectat ad potestatem Ordinis Episcopalis.

^{4.} Solvitur obiectio.

III.

Quid verò de Diaconatus, & Presbyteratus Ordinibus? Potest ne horum collatio a summo Pontifice committi presbyteris non Episcopis? Negat S. Thomas q. 38. Supplem. art. 1. ad 3. ea ductus ratione, quod majores Ordines habeant immediatam relationem ad corpus Christi: quæ ratio præsertim tenet de presbyteratu; prout bene animadvertit in eundem articulum Franciscus Sylvius. Habet autem hæc divi Thomæ sententia patronos plurimos, & recte communioem dixere Vanroy c. IV. q. 2. & Piette q. 14. eam quippe

^{5.} Quid de Diaconatu & Presbyteratu.

N n

am

amplexi sunt omnes fere posterioris ætatis Theologi. Et quidem nullum sive e Scriptura, sive ex Conciliis, sive ex Patribus, sive ex Ecclesiastica historia momentum proferri potest, quo demonstretur a simplici presbytero alios presbyteros fuisse ordinatos: exempla namque Chorepiscoporum ad rem non facere, constat ex dictis. Ipsa quoque divina & præstantissima sacerdotum potestas, ut in ultima cœna a Christo Domino, & in Ecclesiæ primordiis ab Apostolis collata fuit, ita quolibet peregrinantis Ecclesiæ tempore ab iis, qui tenent apicem sacerdotii, debet splendidissima origine propagari. His ergo de causis, quantum spectat ad ordinem presbyteratus, non ausim ab hac doctrina recedere. Non est illa tamen adeo communis, ut facere possit Theologorum consensus argumentum prorsus invictum, quemadmodum ait Hallier. Etenim quod sacerdos non Episcopus presbyteratum conferre valeat, tenuerunt Cardinalis Hostiensis, Innocentius IV. alique celebres Canonistæ laudati a Morino Exercit. 4. c. 3. necnon Guilelmus Antissiodorensis, Petrus Aureolus, Nicolaus de Orbellis, Ludovicus Meratius, alique bene multi, eo loci ab eodem Morino recensiti.

IV.

6. *Dixi autem, Quantum spectat ad Ordinem presbyteratus: nam quod attinet ad Diaconos, Innocentius VIII. an. 1489. V. idus Aprilis concessit Joanni Abbati Cistercii diocesis Cabilonensis, & Abbatibus quatuor monasteriorum, quæ post, & immediate per dictum monasterium fundata erant, ne Monachi dicti Ordinis pro suscipiendis subdiaconatus, & diaconatus Ordinibus, extra claustrum hinc inde discurrere cogantur, ut suorum monasteriorum prædictorum religiosi, quos ad id idoneos repererint, subdiaconatus, & diaconatus Ordines rite conferre valeant. Haud ignoro plura adversus hoc singulare privilegium proferri; sunt enim permulti, qui ajunt, 1. supposititium illud esse, aut saltim dubiæ auctoritatis: 2. a Navarro lib. V. Confilior. n. 12. appellari privilegium exorbitans: 3. hanc Bullam non inveniri in Bullario Romæ edito, nec in publicis monumentis, quibus referuntur Romanorum Pontificum Constitutiones: 4. nec nostra, nec patrum nostrorum memoria Cistercienses eo privilegio usos fuisse: 5. nec Abbatem Cistercii facultatem hanc postulasse; inve-*

r simile autem videri non petita Pontificem concessisse: 6. adversari Tridentino Concilio sess. 23. de Reformat. cap. 10. prohibenti, ne abbates subditis suis alios ordines conferant præter quatuor minores: 7. Bullam denique, si germana sit, explicandam esse cum Bensonio de Anno Jubil. lib. 2. c. 23. quod Abbates Cistercienses valeant monachis suis dare litteras dimissorias, quibus ordinari possint a quolibet Episcopo, non habita provinciarum, & diocesium ratione; ut exposuit Congregatio Concilii Tridentini an. 1592. & Clemens VIII. in Bulla Cisterciensibus data. Collegit hæc omnia Honoratus Tournely quæst. IV. art. 2.

Hæc autem & pugnant invicem, & magis privilegium ipsum confirmant: pugnant utique, nam Innocentius VIII. Constitutionem nunc suppositam dicunt, nunc dubiam, nunc *exorbitantem*, nunc & veram & justam, sed accipiendam diverso sensu. Privilegium itaque illud non est fictitium; germanumque putant Major in 4. dist. 7. Navarrus citato in loco, Henriquez in Summa Addit. ad lib. 10. de Ordine, Lambertus disput. 6. Meratius disput. 8. Morinus Exercit. 4. c. 3. n. 2. noster Vanroy c. 4. quæst. 1. Franciscus Henno q. 6. art. 3. Vasquez vero disput. 243. in 3. p. c. 4. affirmat privilegium illud aservari in Collegio Complutensium, atque a se quoque fuisse perfectum. Nos Innocentii Bullam legimus non tantum apud Chrysostomum Henriquez Cisterciensem in Bullario ejusdem Ordinis tom. 1. pag. 190. editionis Antuerpiensis, verum etiam in Collect. Emanuelis Roderici Ordinis Minorum pag. 254. edit. Tournoni. His autem objectio prima abunde refellitur. Ad alteram dicimus a Navarro privilegium illud dici *exorbitans*, quod communia Abbatum jura superexcedat. Ad 3. ostendimus, ubi privilegium, de quo agimus, inveniri possit, & legi. Ad proximam dicimus revera Abbates Cistercienses eodem privilegio hætenus uti, prout affirmat citato in loco Morinus: immo Generalis Cisterciensium an. 1662. ordinavit monachos suos diaconos, & subdiaconos Romæ, sciente & consentiente Alexandro VII. Pontifice Maximo, & an. 1663. fecit consimiles ordinationes Gandavi. Vide Vanroy tom. V. pag. 339. & Hennum tom. 2. pag. 489. Ad 5. respondeo Innocentium VIII. Joanni Cisterciensium Abbati concessisse privilegia ampliora petitis; neque enim ad Cistercium, & quatuor mo-

7. Confirmatur responsione ipsa Adversariorum.

nasteria antiquiora coarctasset privilegium conferendi minores Ordines; quum id juxta indulta vetustiora concedendum foret etiam abbatibus reliquis. Ad 6. dico Tridentini Concilii decretum esse universale, in quo non comprehenduntur ii, quibus Romanus Pontifex peculiare privilegium impertiatur: alioqui nec possent non Episcopi auctoritate, & permissione Sedis Apostolica ordinare subdiaconos; quod consensu fere omnium est falsissimum. Ad ultimam constat interpretationem Bensonii, directè opponi privilegio Innocentiano, Cisterciensibus illis concessio, ne extra claustrum cogantur discurre. Constitutio autem Clementis VIII. ad Cistercienses data die 10. Martii an. 1592. quæ incipit, *Ut ea, quæ pro Ecclesiasticarum personarum, &c. & in qua continetur & confirmatur declaratio S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini interpretum, nullam facit Innocentianæ Bullæ mentionem, & declarat omnes Abbates benedictos, aliosque exemptos, iisdemque privilegiis fruere, posse ad tonsuram, & minores Ordines promovere regulares duntaxat sibi subditos, necnon monachis jurisdictioni Ordinariorum non subiectis dare litteras testimoniales, ut a quibusvis Episcopis ad sacros, etiam presbyteratus, Ordines promoveantur. Hoc itaque privilegium ad Abbates singulos spectat; nec approbat, neque revocat peculiare alterum ab Innocentio VIII. concessum Abbati Cistercii, & quatuor antiquiorum monasteriorum. Vide citatum Volumen 1. Chrysostomi Henriquez Privil. 52. pag. 363. Non habemus ergo momentum aliquod, vel minimum, quo possimus id recto jure Cisterciensibus denegare; quinimo consimile privilegium concessum Francis in India narrant Henriquez in Summa apud Morinum; & Herinx, Tannerus, Vasquez apud Hennum, in locis paullo supra laudatis.*

V.

8.
A quo conferri possit Episcopatus.

De Episcopatu manifestum est, a solis Episcopis conferri posse: argumenta enim, quæ de presbyteratu paullo supra tetigimus, a fortiori probant de Ordine Episcopatus. Theologi etiam, & sacrorum canonum studiosi, qui docent posse presbyteros conferre ordines, etiam sacros, ea utuntur ratione, quod Papa delegante Ordinatus possit conferre ordinem, quem habet, ut inquit Glossa in Caput, Manus quoque, de Consecrat. dist. 5. & in Cap. Pervenit, dist. 95. quare in R. P. Berti S. Theol. Tom. VIII,

istorum quoque sententia qui Episcopatu carent, illum conferre nequeunt. Adeo communis fuit a priscis Ecclesiæ sacculis hæc persuasio, ut dum Novatus Episcopatum rapere conaretur, accitos ex Italia quosdam Episcopos plane rudes, ac simplices, fraudulenta molitione impulerit, ut temulenti & crapula oppressi, adumbrata quadam, & inani manuum impositione sibi traderent Episcopatum. Rem narrat S. Cornelius in Epist. ad Fabium apud Eusebium lib. VI. H. Eccl. c. 43.

VI.

Certum insuper est requiri ad consecrationem Episcopi, ut tres, aut duo saltem Episcopi intersint; quod nonnulli necessarium putant non solum ad legitimam & canonicam, verum etiam ad validam ordinationem. Prescribi consuetudine ab Apostolis derivata, & canonum auctoritate, ut plures Episcopi, aut omnes in provincia existentes, quemadmodum in usu fuit apud Orientales, aut saltem tres, quem morem custodit Romana Ecclesia, ordinent Electum, a nullo Ecclesiasticæ disciplinæ perito revocatur in dubium. Ea verba Apostoli ad Timoth. 1. c. IV. *Per impositionem manuum presbyterii*, a Chrysostomo, aliisque Græcorum explicari *περὶ ἐπισκόπων, de Episcopis*, non semel in hoc libro adnotavimus. Act. XIII. 1. quinque antistites laudantur, ex quibus Paulus & Barnabas segregati, ab aliis tribus, qui Episcopi erant, acceperunt manuum impositionem, Jacobum Justum ordinatum fuisse Jerosolymorum Episcopum a Petro, Jacobo, & Joanne scribit ex veterum testimonio lib. 2. H. E. c. 1. Eusebius. In primo inter Apostolicos canones legimus Episcopum ordinandum esse *ὑπὸ ἐπισκόπων δύο, ἢ τριῶν, ab Episcopis duobus, vel tribus*: idem legitur in Constitutionibus Apostolicis, quæ tribuuntur Clementi lib. 3. c. 20. & lib. 8. c. 27. Accedunt canones Conciliorum, 21. Concilii I. Arelatensis, 4. Nicæni primi, 19. Antiocheni, 39. Carthaginensis tertii, & quamplurimi alii, in quibus constantissima traditione affirmatur ordinationem Episcoporum a tribus Episcopis esse perficiendam, quamvis ea in re discrepent, quod alii canones ad solemniorem Electorum inaugurationem exigere videntur conventum omnium provinciarum Episcoporum, alii canones Episcopos

9.
Quot debeant Episcopi præsentibus esse.

Nn 2

scopos septem, alii duodecim. Demum S. Cyprianus Epistola 68. scribit custodiendum & tenendum esse *de traditione divina, & Apostolica ordinatione, ut ad Ordinatos rite celebrandas, cum plebe, cui Praepositus ordinatur, Episcopi ejusdem provinciae proximi quique convenient.*

VII.

10.
An sufficiat
unus.

Existimamus tamen nos plurium Episcoporum praesentiam ad ordinationem Electi non requiri ut Ordinatio sit valida, sed tantummodo ut sit legitima, canonica, & juxta praesentem consuetudinem, quae jure meritoque instituta fuit, & omnino servanda est ad ritus solemnitatem, ad honorem Pontificatus, atque ad publicam sacerdotii existimationem, non ad potestatem conferendi characterem Episcopalem, ita, ut urgentissima necessitate possit auctoritate Apostolica Sedis ordinari Electus ab uno tantum Episcopo. Hanc vero sententiam eo lubentius amplectimur, quod scimus Theologis nostratibus probari quam maxime, Lupo in primis in istiusmodi quaestionibus exercitissimo, Append. ad canonem IV. Nicenum, Frederico Gavardi q. 1. de Ordine art. 3. Aurelio Piette q. 13. aliisque. Ac primo necessum non esse, ut ad Ordinationem Electi convenient Episcopi omnes ejusdem provinciae, tametsi Cyprianus scribat id esse *divina traditione observandum*, colligitur ex dictis superiori paragrapho: quare oportet in hac quaestione, sicut in aliis compluribus, traditiones quae pertinent ad disciplinam, ab iis distinguere, quae inviolabilem doctrinam proponunt. Deinde sufficere ad validam Electi ordinationem Episcopos duos, negare non audeat Observat. 2. in Pontificale Graecorum Habertus, eorum, qui sententiae nostrae adversantur, antesignanus, agnoscens validam fuisse ordinationem Armentarii a duobus Episcopis ordinati, de quo in tertio Conciliorum Volumine, idest, canone 5. Regensis Synodi an. 439. Id praeterea statuitur canone 1. Apostolico, & Constitutionibus Clementi affictis, citato in loco. In Vitis quoque Romanorum Pontificum editis sub nomine Anastasii Bibliothecarii legimus Pelagium I. ad Petri sedem evectum an. 555. consecratum fuisse ab Episcopis Perusino, & Ferentino, atque Andrea Ostiensi Archiepiscopo; quod in tota Italia inveniri non potuerit tertius Episcopus, a quo consecraretur, ob trium Capitulorum condemnationem, ob quam Pelagius fal-

so in suspensionem venerat violata Synodi Chalcedonensis, prout c. 9. differt. de Synodo v. advertit Norisius. Idem asserendum esse de consecratione Electi facta ab uno tantum Episcopo fua dent ea, quae sequuntur. Primo Timotheus consecratus impositione manuum presbyterii, dicitur epist. 2. c. I. 6. peculiari ratione ordinatus a Paulo: unde Estius in primam ad Timotheum c. 4. p. 776. notat, *ceremoniam quidem impositionis manuum a pluribus fuisse abbatam, sed solum Paulum ea peregrisse, quae sacramento substantialia erant.* II. Titus in magna insula Creta post discessum Zenae & Apollinis solus remansit, ibi a Paulo relictus, ut constitueret per civitates presbyteros, quo nomine Episcopos etiam intelligi constat ex Epist. ad ipsum Titum c. I. 7. atque ex dictis praecedenti capite undecimo. III. Si recipiatur auctoritas Constit. Apostolicarum, quae saltem ad confirmandam doctrinam sacculorum, quae non magno intervallo distarunt ab Evangelii promulgatione, debent valere plurimum; ibi lib. VIII. c. 27. legitur, cogente necessitate, Episcopum *ὑπὸ ἐνὸς Χειροτονήσθαι, ab uno ordinari.* IV. In 2. canone Synodi IV. Carthaginensis habetur ab omnibus quidem Episcopis tangi caput Electi, sed ab uno tamen fundi benedictionem, V. S. Gregorius Magnus Epist. 64. libri X. ad Augustinum Anglorum Episcopum, qui illum interrogaverat, an posset Episcopos ordinare sine aliorum Episcoporum praesentia, respondet n. 8. *Et quidem in Anglorum Ecclesia, in qua adhuc solus tu Episcopus inveniris, ordinare Episcopum non aliter nisi sine Episcopis potes. Nam quando de Galliis Episcopi venient, illi in ordinationem Episcopi testes tibi assistent. Sed fraternitatem tuam ita volumus in Anglia Episcopos ordinare, ut ipsi sibi ipsi Episcopi longo intervallo minime disjungantur, &c.* Ait ergo Gregorius, quod si ex Galliis Episcopi aliqui in Angliam transfretaverint, istos S. Augustinus ad ordinationem invitet, id tamen non esse absolute necessarium, ac ordinandos Episcopos interventu aliorum, posteaquam in locis propinquis fuerint constituti. Vide adnot. ad hanc Epistolam tom. 2. novae edit. Parisiensis pag. 1155. ubi etiam demonstratur vitiosam esse lectionem alteram, *Ordinare Episcopum non aliter, nisi cum Episcopis potes*: qua lectione nimium gestit Habertus. Ex eadem Gregorii Epistola, atque ex verbis exscriptis, alii Episcopi, qui adstant Consecranti, potius testes ordinationis dicendi sunt, quam ordinantes, VI. Theodoretus

retus lib. V. H. Eccles. c. 23. p. edit. Vales. 230. refert Evagrium ordinatum fuisse Episcopum Antiochenum a solo Paulino: & quamquam in hac ordinatione Paulinus canones infregerit, quoniam vivens sibi successorem, solus, & absque aliis Episcopis ordinavit, atque idcirco Orientales steterint a partibus Flaviani; Ecclesia tamen Romana diu servavit cum Evagrio communionem, donec diffidia ab Innocentio I. componerentur; nec unquam de validitate ordinationis Evagrii disputatum est, sed tantum de legitima successione in Sede Antiochena: immo praelaudatus Innoc. epist. 22. ad Bonifac. ratas habuit ordinationes factas ab ipso Evagrio; quod utique demonstrat illum fuisse verum Episcopum. Vide Lupum. VII. Notum alia de causa videtur institutum, ut plures Episcopi conveniant ad ordinationem Elesti, nisi, ut inquit laudatus Innocentius in Epistola ad Victricium, *Ne furtivum beneficium prestitum videatur.* VIII. An. 1686. die 29. Decembris Innocentius XI. indulget Godefrido Duci Franciæ Orientalis, ut ab uno Episcopo cum assistentia duorum Abbatum consecraretur Episcopus, ut scribit Fridericus Gavardi tom. VI. Theologiæ Aegidianæ pag. 526. Hoc autem summi Pontificis indulto omnis dirimitur controversia. IX. Ne prætermittam rationis congruitatem; an non habet unus Episcopus, quantum spectat ad Ordinis potestatem, apicem Pontificatus, & plenitudinem sacerdotii? Præsentia itaque Coepiscoporum auctoritatem Consecrantis nec minuit, nec augeat: quare ordinatum ab uno ideo canones deponunt & damnant, non quod consecratione, & charactere sit destitutus, sed quod illegitime, furtim, & absque maiestate, quam postulat supremus sacerdotii gradus, fuerit intrusus. Atque hac responsione corrui quidquid ex adversa parte potest opponi.

VIII.

Perspicuum ulterius est, atque a Tridentina Synodo sess. 23. cap. 8. definitum, debere unumquemque ordinari *proprio Episcopo*, nec ab alio ullatenus promoveri, *cujusvis aut generalis, aut specialis rescripti vel privilegii pretextu*; atque si secus fiat, Ordinantem a collatione ordinum per annum, ordinatum vero a susceptorum ordinum executione suspendi quandiu proprio Ordinario videbitur expedire. Incurri eandem suspen-

sionem etiam collatione minorum ordinum, & Clericalis tonsuræ si fiat absque licentia superioris Ordinandum, aut scienter, aut affectata ignorantia, aut quocunque alio quæsito figmento, declararunt Romani Pontifices, Gregorius X. & Bonifacius VIII. prout apparet ex cap. *Eos qui Clericos*, atque ex cap. *Nullus Episcopus*, lib. 1. tit. 9. de temp. Ordinatio in Sexto. Sacerdotes a proprio ordinandos Episcopo habetur quoque in vetusto canone, qui supponitur Anacleto, dist. 67. Decreti, cap. *Reliqui*. Consonant Conciliorum canones, 21. Synodi Antiochenæ, 3. I. Constantinopolitanæ, 15. Aurelianensis III. & alii id genus bene multi. Idem confirmatur ex Ecclesiastica Historia; nam legimus apud Sozomenum lib. 3. c. 21. Socratem lib. 2. cap. 24. ab Arianis accusatum beatissimum Athanasium, quod ordinationes fecisset in urbibus ad illum nullatenus pertinentibus: immo & S. Joannes Chrysostomus apud Nicephorum lib. 13. c. 13. ægre tulit S. Cyprianum Salamine in Cypro Episcopum ordinasse diaconum in Basilica septem passuum millibus distante ab urbe Constantinopolis: quod Epiphanius minime fecisset, *si ejus detrimentum fore perpendisset*, inquit epist. 19. ad Hugonem Archiepiscopum Lugdunensem scripta anno 906. Urbanus II. Nonnulli tamen Primates extra diocesim suam aliquando Ordines contulerunt, E. G. in tota Africa Episcopus Carthaginiensis, ut constat ex canone 45. Concilii ejusdem urbis III. in Syria Patriarcha Antiochenus, qui Metropolitanos ordinabat *auctoritate singulari*, prout epist. 18. ad Alexandrum Antiochenum Episcopum inquit summus Pontifex Innocentius I. atque in Hispaniarum provinciis Archiepiscopus Toletanus, concessione tamen aliorum Episcoporum, juxta canonem 6. Concilii Toletani XII. De Romano Pontifice, cujus est summa & amplissima in Ecclesia potestas, haut dubium, quin possit ubique terrarum presbyteros, & Episcopos consecrare. Tanta demum est in promovendis ordinandisque clericis suarum diocesum juris Episcopalis auctoritas, ut qui loco renunciavit, non possit ordines conferre, nisi invitatus: & si renunciaverit tum loco, tum dignitati, invitatus conferre possit *minores, non autem sacros*, & si hos conferre præsumeret, initiati forent suspensi; ita enim statuitur

N n 3

cap.

27.
A quali Episcopo
quis debeat
ordinari.

cap. *Requisivit*, lib. 1. Decretal. tit. 13. de Ordinatis ab Episcopo, qui renunciavit.

IX.

12.
Episcopus
debet ma-
teriam &
formam ap-
plicare in
Ordinatio-
ne.

Ab Episcopo ordinante *formam* proferendam esse, five, ut loquuntur canones, *benedictionem fundendam*, adeo, ut si Episcopus manum impone-
ret, & aliquis presbyter pronuntiaret verba, ordinatio esse irrita, & nulla, res est manifesta, & definita canone 5. Concilii II. Hispalensis an. 619. cui præsuit S. Isidorus, adversus Episcopum Egrabensem, qui detentus dolore oculorum in Ordinatione unius presbyteri, duorumque diaconorum, manum imposuerat ordinandis, & quidam presbyter contra Ecclesiasticum Ordi-

nem formam protulerat. Neque hic locum habet quod nonnulli affirmant de baptismo, validum scilicet futurum fore, si mutus funderet aquam, & alter manibus obtruncatus proferret verba, eo quod iste aliena manu, tanquam vicaria tingeret, & baptizaret: presbyter enim nequit esse minister Ordinationis, nec dextera Pontificis instrumentum illius; & potiori jure sacramentorum minister dicendus esset qui *formam* pronuntiaret, quam ille, quo obsequente exhiberetur *materia*: quamquam & illa de duplici ejusdem baptismatis administro sententia a multis refellitur, & admodum incerta est, sicuti diximus lib. XXXI. c. 12. quasiuncula 4. Vide etiam quæ de unctio infirmorum scripsimus libro XXXV. c. 8. proposuit. 5.

CAPUT XIV.

Quid asserendum sit de Ordinatione facta ab Episcopis illegitime intrusis, aut hæresi, schismate, & labe simoniaca contaminatis?

SUMMARIUM.

1. Donatistæ irrita dicunt Sacramenta collata a Ministro improbo.
2. Variæ opiniones, & varia prænotanda.
3. Valida est Ordinatio facta ab Episcopo Excommunicato, hæretico &c.
4. Aut ab intruso.
5. Historia Felicis II. Papæ.
6. Liberius, & Vigilius Papæ vindicantur.
7. Probatur exemplis.

8. Fabula de Joanna Papissa.
9. Valida est ordinatio facta ab Episcopo Schismatico.
10. Uti & ab Hæretico.
11. Aut Simoniaco.
12. 13. & 14. Proponuntur objectiones.
15. Iterandæ sunt Ordinationes factæ ab hæreticis non servata forma Sacramentali.
16. Objectiones superius enarratæ solvuntur.

7.
Donatistæ
irrita di-
cunt Sacra-
menta col-
lata a mini-
stro impro-
bo.

Dixi quartodecimo capite libri tricesimi, Donatistas nulla & irrita existimasse sacramenta baptismi, & facere Ordinationis collata a ministris improbis, atque ab illorum communione segregatis: inde enim Donatistarum schisma exortum est, quod Cæciliani Episcopi Carthaginensis ordinationem factam a Felice Aptungitano, quem traditionis crimine accusabant, pertinacissime oppugnarent. Hinc antiquiores Donatistæ ordinatos a Catholicis & ad partes suas accedentes publica pœnitentia imposita contra statuta canonum, ut ostendi de ipsa publica pœnitentia pertractans, inter laicos detrudebant. Donatistæ vero posteriores recedentes ab illius disciplinæ severitate, venientes ad se catholicos sacris Ordinibus initiatos baptizabant iterum, &

aliquando rursus ad Ordines promovebant: quod factum in quibusdam diaconis narrat S. P. Augustinus epist. 23. num. 2. & epist. 108. n. 19. Legi potest Norisiana Donatistarum Historia p. 2. c. 4. Accessisse Donatistis complures posteriorum sæculorum hæreticos asserui præcitato capite quartodecimo: in quo cum de sacramentis universim disputatum sit, ac demonstratum rata & valida illa esse, quamquam conferantur a ministris hæresi, schismate, aut scelere alio turpissimo contaminatis; nunc de sacramento ordinis peculiariter pertractans rursus quæstionem ipsam attingo. De quatuor autem generibus improborum ministrorum quæstio moveri potest, id est, de Episcopis intrusis, quos canones mœchos etiam atque invasores appellaverunt,

runt, quod legitimis pastoribus ejectis, aut violenta alia, seu dolosa ratione ad Episcopale solum conscenderint: de hæreticis item, & schismate ab Ecclesia divulsis, necnon de Simoniacis, seu dona Spiritus sancti pretio temporali sibimet comparantibus.

a.
Variæ opi-
niones &
varia præ-
notanda.

Quam anceps, & difficultatibus implicata fuerit olim hæc quæstio inferri potest ex V. Exercitatione Joannis Morini, quæ est de *sacrarum Ordinationum iteratione*, atque ex recentiorum Theologorum lucubrationibus, ut plurimum ejusdem Morini, qui tamen non uno in loco lapsus est, argumentorum collectione compactis. Verum ut nos breviores & faciliores simus, nonnulla præmittimus adnotanda. Quorum primum est, perantiquos scholasticos, qui cum Magistro in IV. dist. 25. quæstionem hanc *perplexam, ac pene insolubilem* esse affirmant, aut etiam putant irritas ordinationes factas ab Episcopis hæreticis, vel *degradatis*, in qua sententia stetit dicitur Gratianus I. q. 1. num. 45. nulla ratione posse invicem conciliari: nam quidam ajunt Episcopos exauctoratos, atque e gradu dejectos, *characterem*, & potestate Ordinis omnino exspoliari: alii censent hujusmodi Episcopos potestatem quidem ordinandi retinere, sed hac potestate carere illos, qui ab iis ordinantur; quod scilicet primi in Ecclesia, alii extra Ecclesiam fuerint inaugurati. Nec enim valet conciliatio illa, quam c. 9. laudatæ Exercitationis tentat Morinus distinguens characterem sacramenti ab ejusdem characteris virtute, & contendens illum permanere semper, hanc vero Ecclesiæ abrogatione, & revocatione reddi quolibet effectu cassam; atque ita ratas fuisse, aut nullas ordinationes, prout Ecclesia virtutem potestatemque Episcoporum, characterem illorum persistente, firmabat, vel rescindebat. Enimvero potestas ordinis, & character idem omnino sunt, aut saltem separari non possunt: nec alia ducti ratione, quam petita ex natura inviolabilis characteris, damnant modo Theologi omnes Reordinationes factas ab Episcopis aut improbis, aut hæreticis. Neque opinio Morini eadem est ac sententia Ostiensis, aliorumque JCC. assensentium in Excommunicato *characterem* quodammodo extinguere, & hebescere, per dispensationem vero *calorem sumere, et vivificari*; nam id eo sensu est intelligendum, ut solu-

ti a censuris possint licite, & sancte peragere, quæ iisdem censuris innodati impie, & sacrilege exercent. Hinc & illud præmittendum est, non de licita, sed de valida ministrorum Ordinatione controversiam hanc agitari. Prænotandum ulterius, nil ad hanc dirimendam facere, quod ab hæreticis, vel schismaticis ordinati, & venientes ad Ecclesiam Catholicam, aliquando ad communionem tantum laicam recepti fuerint, aliquando etiam inter Clericos cooptati. Præsens enim quæstio pertinet ad dogma, agitque de sacramenti *validitate*; ea autem de modo recipiendi Clericos ab hæresi venientes, spectat ad disciplinam: in qua pro criminum qualitate, ac temporum circumstantiis, resipiscentes Clerici aliquando privati fuerunt pristino honore, aliquando ordinis sui munus, vel totum, vel ex parte exercere iterum permissi sunt. Etenim legimus Cornelium Papam concessisse pristinum presbyteri locum Maximo, qui Novatianis adhæserat; Nicænos Patres suscepisse Episcopos, qui Arianam hæresim deseruerant, illorum ordinem, dignitatemque servantes: Synodum deum Ancyranam tractis per vim ad sacrificandum restituisse quidem honorem sedis, sed negasse exercitium oblationis, aliorumque officiorum sacerdotalium. Postremò notandum est, quod etsi antiquiores scholastici, ut præmonui, plurimum in hac quæstione hæsitaverint, universi tamen qui a quingentis abhinc annis floruerunt, si unus, vel alter excipiat, constantissime affirmarunt valere, nec ulla ratione iterandas esse Ordinationes, de quibus sermo instituitur; tametsi quantum ad gratiam pertinet, minime illam consequantur qui scienter ab Episcopis aut schismate, aut hæresi separatis, sive excommunicatis, *degradatis*, vel suspensis recipiunt Ordines Ecclesiasticos, non quidem spectatata sacramenti efficacitate, sed prava ministrorum, atque suscipientium dispositione, prout q. 38. Supplementi scribit Doctor Angelicus, a quo nemo unus hac ætate dissentit. His vero præmissis, id, quod in quæstione positum est, ita subiecta thesi resolvitur.

PROPOSITIO: Validæ sunt Ordinationes factæ ab Episcopis quacunque hæresi, aut crimine pollutis, nec non excommunicatione, aut censura facta ab Episcopo Excommunicato hæretico, &c.

3.
Valida est
ordinatio
facta ab E-
piscopo Ex-
communi-
cato hære-
tico, &c.

formamque legitimam, atque ipsi eadem ratione inaugurati & consecrati fuerint Episcopi.

Ac primum positionem hanc probo communibus argumentis. I. Tenent priorem locum definitiones Ecclesiae: prohibentur enim omnino reordinationes canone Concilii Capuani celebrati sub Siricio anno 389. de quo Norisius in Hist. Donatist. p. 2. cap. 8. Relatus est autem idem canon a III. Synodo Carthaginensi an. 397. can. 38. atque his verbis confirmatus, *Non liceat fieri Rebaptizationes, & Reordinationes, quod etiam in Capuensi plenaria Synodo videtur statutum.* Extat quoque de Consecrat. dist. IV. n. 7. Plura ibidem Gratianus, quemadmodum dist. 68. & Causa 1. q. 1. Idem post innumeros alios canones, quorum nonnullos producam paullo infra, statuit Florentinum Concilium in decreto unionis, ac Tridentinum sess. VII. can. 9. & sess. 23. can. 4. ubi definit sacramento Ordinis imprimi characterem, ideoque non posse iterari. II. Probatur auctoritate Sanctorum, ac praesertim S. P. Augustini, qui tam de Baptismo, quam de Ordine scribit lib. 2. contra Epistolam Parmen. c. 13. n. 28. *In Catholica utrumque non licet iterari: & lib. 1. de Baptismo c. 1. Sicut baptizatus, si ab unitate recessit, sacramentum baptismi non amittit, sic etiam Ordinatus, &c. de Bono conjugali cap. 24. loquens de Clericis, improbis & officio privatis, Manet tamen in illis ordinatis sacramentum Ordinationis; ac deum in Psalm. 54. num. 19. demonstrat schismaticos haereticosque manere nobiscum in sacramentis, quamvis non sint nobiscum in caritate.* Huc spectant quae scribit Theodoretus H. Relig. cap. 13. *ὁ δυνάτὸν δις τὴν αὐτὴν ἐπιτελεῖναι χειροτονίαν, fieri non potest, ut bis fiat eadem manuum impositio.* Similia Hieronymus in dialogo contra Luciferianos. III. Accedit manifesta ratio: nam potestas Ordinis semel collata nunquam auferri potest, ut constat de potestate consecrandi, quam nullus sacerdotum propter quaecunque scelus amittit. Secus de potestate jurisdictionis dicendum est, quam nemo potest exercere in eos, qui sibi non subiciuntur, prout apparet in absolutione, vel excommunicatione. At potestas ordinandi est potestas Ordinis. Nullus itaque Episcoporum hac eadem potestate privari potest.

Præterea comprobatur assertio discurrendo per classes illorum Episcoporum, quorum Ordinationes possent nullae censeri. Sit autem prima classis *intrusorum*, qui nempe alienam sedem invaserunt, aut illam contra fas, & jura canonum occuparunt. Recentiores quidam Theologi cum Witaasio sect. IV. de Ordinis characterem, producant exempla Felicis II. Liberii post subscriptam formulam Arianam, & Vigili Romano Pontificum, quos Auxilius in defensione Formosi, & S. Petrus Damiani Opusculo 6. *intrusos* dixere, nec tamen repetitæ fuerunt illorum Ordinationes. Sed hæc exempla ad rem non faciunt. Quanquam enim laudatorum Pontificum Acta varia sint, & ambigua, ut excusatione digni videantur Auxilius & alii: pondus tamen non habent, quo assertio ista firmari valeat. Felicem enim, quem ab Arianis intrusum videtur asserere S. Athanasius in Epist. ad Solitarios, atque in catalogo Pontificum nequaquam connumerarunt lib. 2. adversus Parmenianum Optatus, & Epist. 165. Augustinus, quorum auctoritate fretus illum Pseudopontificem existimavit in notis ad Dictatum S. Gregorii VII. eximius Lupus, Felicem, inquam, tanquam verum Pontificem agnoscunt antiquiores Romanæ Ecclesiæ catalogi, Breviarium, & Martyrologium Romanum, perantiquæ Pontificum imagines in Basilica S. Pauli Via Ostiensi, Nicephorus, Theophanes, Anselmus Lucensis aliique permulti. Immo cum de expungendo Felice a Romanorum Pontificum catalogis apud sacrorum Rituum Congreg. ageretur, contigit an. 1582. sedente Gregorio XIII. ut in Aede SS. Cosmæ & Damiani detegeretur sarcophagus cum hac inscriptione: *Corpus S. Felicis Papæ, & Martyris, qui damnavit Constantium*, de qua Baronius ad ann. 357. n. 63. Et quoniam nonnulli hanc tumuli inscriptionem dubiam esse contendunt ob silentium Marcellini & Faustini; prætereundum non est, horum ad Imperatores libellum figmentis pluribus a viris Luciferianis fuisse comparatum, ut alio in loco adnotavi, agens nempe secundo volumine de pœnitentia Osii Cordubensis Episcopi: nullam deinde firmitatem inesse huic argumento neganti, ac petito a silentio unius libelli de Felice data opera non pertractantis: servari demum etiamnum marmoream tabulam conscriptam tempore Gregorii VII. a Benedicto Titulari Ecclesiæ S. Pancratii prope viam Aureliam; qua in tabula

4. Valida est ordinatio facta ab Episcopo intruso.

5. Historia Felicis II. Papæ.

tabula recensentur sanctorum reliquiae ibidem servatae in sacello sancti Pastoris, inter quas connumeratur pars sacerorum cinerum

Martyris & Papae Felicis honore secundi.

6. Ut ut sit, incerta saltem sunt quae de Felice inter invasores numerando in hac quaestione afferuntur. At quae adduntur de Liberio, falsa sunt penitus: nec mirum est Pontificem auctorem damnationis Luciferianae a scriptoribus hujus factionis tanquam Arianum fuisse traditum, etsi nunquam catholicam fidem violaverit, ut alibi demonstravimus. Vigilus vero in Petri sedem intrusus pulso in exilium Silverio, necis hujus auctor, simoniacus, excommunicationis vinculis alligatus, & siquid atrocius inveniri potest, dicitur quidem a scriptoribus multis, adeo, ut fuisse illum prius invasorem, quam Pontificem existimaverit quoque Annalium Ecclesiasticorum Parens ad an. 538. sed eruditus Constantius in Epistolis suorum Pontificum Vigilum acerrime vindicavit, demonstrans quanta ei afficta fuerint ab Africanis trium Capitulorum defensoribus, Facundo, Victore, & Liberato. Constantii judicium confirmari potest ex Historia Arcana Procopii Caesariensis, qui scripsit Silverium trucidatum fuisse ab Eugenio famulo Antoninae uxoris Belisarii, apud quam Procopius ipse degebat: quamquam ex Libro Pontificali Vigilum inter & Antoninam Patriariam magna intercesserit consuetudo. Videtis novas in Anastasium adnotationes, & quas ad Procopium addidit Nicolaus Alemannus. Tandem si aliquam Vigilii in Silverium machinationem, & cupiditatem Pontificalis honoris velimus admittere; negare tamen non possumus post mortem Silverii legitimum Papam fuisse, insensibilem hostem Eutychianorum, Chalcedonensis Synodi defensorem, & trium Capitulorum damnatorem, judicemque rectissimum. Aliunde ergo, quam ab ordinationibus Liberii, Felicis, & Vigilii, peti debet hujus propositionis demonstratio.

7. Probatur exemplis.

Tria itaque exempla alia producam: quorum primum sit Anatolii, qui in locum S. Flaviani Constantinopolitani Episcopi a Dioscoro, & pseudosynodo Ephesina, quam Latrocinium appellant, intrusus, a S. Leone Magno ad Marciani Augusti, & Pulcheriae preces susceptus fuit, probatis quoque singulis

R. P. Berti Theol. Tom. VIII.

ejus ordinationibus; ut constat ex epist. ejusdem Leonis 78. alias 54. Alterum exemplum sit Petri Mogi, qui etsi intrusus in Episcopatum Alexandrinum, ac praeterea ab uno tantum Episcopo adversus statuta canonum ordinatus, attamen ut Metrophanes narrat apud Lypum Volum. 2. in canones p. 1526. fecit ordinationes complures, quas Romana Ecclesia ratas habuit: id, quod confirmat assertionem precedentis capituli n. VII. valere consecrationem Episcopi ab uno tantum peractam. Tertium denique exemplum sit Photii, qui S. Ignatii sedem invasit, & a Gregorio Syracusano Episcopo *degradato* consecratus fuit, & nihilominus defuncto Ignatio Joannes VIII. Romanus Pontifex in Patriarchalem gradum, & honorem ipsum Photium suscepit, nullo eorum, qui ab illo fuerant ordinati, repetita ordinatione purgato. Qua in re licet nonnulli Joannem nimiae facilitatis redarguant, immo Baronius ad an. 879. ab illius pusillanimitate natam putet fabulam Joannae Papiassae; defenditur ille tamen a Lupo citato in loco, atque a Petro de Marca lib. 3. Concord. sacerdot. & imp. c. 14. apertumque est ortam Papiassae fabulam ex Valdensium, aut Lutheranorum laticibus exacto jam nono saeculo; siquidem illam sedisse ajunt post S. Leonem IV. qui anno 855. purissimam efflavit animam. Quamquam etsi Joannes VIII. cedens Basilii imperatoris precibus, & Photio fidem adhibens molliter se gessisset; non inde tamen sequeretur Photii ordinationes fuisse irritas, aut repetitas, ut falso scripsit Joannes Morinus, a Christiano Lupo, & ab aliis viris doctissimis refutatus.

8. Fabula de Joannae Papiassa.

Sequitur, ut dicam de ordinationibus schismaticorum: quas minime repetendas esse demonstrat Ecclesiastica Historia. Enimvero Maximum presbyterum, aliosque Novatianos tertio verterente saeculo sanctus Cornelius Papa ad Ecclesiam reversos absque nova ordinatione in pristinum locum suscepit, ideoque Romanae Ecclesiae judicio character ordinis in schismate perseverat. Quarto saeculo eadem Romana Ecclesia ordinatorum in schismate Donatistarum vere insignitos esse Ordinis characterem declaravit, scribente Augustino adversus Parmenianum lib. 2. c. 13. de Ordinationis in eodem schismate, *Non sunt rursus ordinati, sed sicut baptisma in eis, ita ordinatio mansit integra*: & adversus Cresconium libro 2. c. 11. *Quamvis cum apud vos ordinantur, non super eos invocetur*

9. Valida est ordinatio facta ab Episcopo Schismatico.

O o

cesur

cetur nomen Domini, sed Dei; tamen ita suscipiuntur, ut videtur paci, & utilitati Ecclesie convenire. Etiam S. Melchides ordinatos a Majorino consistere suo loco passus est: & Melchidis sententiam idem Augustinus plurimum commendavit, appellavitque *innocentem, providam, integram, & pacificam*, in Epist. 43. ad Glorium & Eleusium, n. 16. E contra Donatistae, qui Ordinationes iterabant, innumeris in locis ab Augustino exagitantur & refelluntur, ut constat ex universis Operibus adversus ipsos Donatistas conscriptis. Sunt qui illam reordinandi consuetudinem in Donatistis proscriptam ajunt in Concilio Romano Melchiadis, in quo Donatus a decem & novem Episcopis damnatus fuit, *Quod confessus sit rebaptizasse, & Episcopis lapsis manum imposuisse*, ut inquit Optatus lib. 1. advers. Parmenianum. Verum hoc in loco *impositionem manuum* non reordinationem Episcoporum, sed impositionem publicae poenitentiae intelligunt cum Albaspina viri alii doctissimi: quod praemis adnotationibus quadrat quammaxime. Non iteratas tamen a Catholicis ordinationes Donatistarum evidentissimum est; idque confirmant quae leguntur in Collat. Carthag. diei primae c. 16. & in Codice Canonum Africanorum c. 68. Sunt qui addunt ordinatos in schismate Meletii, quos Nicana Synodus in Epistola Synodica ad Alexandrinos in Ecclesiasticam dignitatem, & priorem gradum recepit: at ex hac Epistola oppositum inferri contendunt Valesius in notis ad Theodor. lib. 1. c. 9. Dupin in Biblioth. cent. IV. & volum. 2. Originum Eccles. Binghamus: unde quod hoc in loco proferitur e schismate Meletiano, potius inter oppositiones locandum est. Confirmant tamen assertionem nostram exempla per multa aliorum schismatum posteriorum, in quibus promoti ad Ecclesiasticos Ordines nequaquam fuerunt repetita ordinatione recepti, nec etiam in gravissimo illo, ac diuturno schismate, quod ab Urbano VI. usque ad Martinum V. ab anno scilicet 1378. usque ad annum 1417. vexavit Ecclesiam.

16.
Valida est
ordinatio
facta ab
Episcopo
Haeretico.

Agendum nunc de haeticis. Octavo Nicano canone definitur, ut Novatiani, si aliquando venerint ad Ecclesiam Catholicam, *ὡς ἡμεροδευόμενοι αὐτοὺς μένειν αὐτῶς ἐν τῷ κλήρῳ*. Hac Graeca verba ita reddidit Dionysius, *ut impositionem manus*

accipientes sic in clero permaneant: atque hanc manuum impositionem quidam Theologi sacramentum Confirmationis, quidam reconciliationem canonicam intellexerunt. At Morinus citata Exercit. V. c. 7. *ordinationem* esse contendit, unde sequeretur Novatianos fuisse reordinatos. Verum notandum est legitimam interpretationem Graecorum verborum hanc esse, *Eos, qui manus impositionem perceperunt, ita in clero permanere*, sive, ut habent antiquiores versiones, atque ipsa interpretatio Dionysii in secunda canonis parte, *Ut qui ex illis erant ordinari, sic maneant in clero*. Ita quoque Nicenum canonem acceperunt Monachi Studitae in septima Synodo, quae Aet. 1. Monachorum interpretationem probavit, Collector canonum Arabum n. 18. S. Hieronymus in Dialogo adversus Luciferianos, & Innocentius I. epist. 22. ad Episc. Macedoniam c. 5. Quare Morino concedendum est impositionem manuum hoc in loco esse *ordinationem*, sed constat istic ratam haberi ordinationem acceptam in haeresi, non admitti reordinationem. Emendanda propterea est lectio Gratiani dist. 7. n. 8. *Placuit ut ordinentur, & sic maneant in clero*. S. Athanasius an. 362. coacta Synodo statuit inter clericos recipiendos esse, itemque laicos ad communionem admittendos, qui Arianam impietatem, ad quam necessitate quadam ac violentia tracti essent, detestati veniam suppliciter petissent, prout extat in Actis ejusdem Synodi, atque in Epistola ipsius Athanasii ad Rufinianum, necnon actione prima Concilii VII. Generalis. Idem cum Enekratitum factum, in Episcopalem sedem susceptis Zoi, & Saturnino, qui huic haeresi adhaeserant, affirmat in Epistola ad Amphilochem can. 1. Magnus Basilius. Ephesina etiam Synodus haeticos, quos Syriace Messalianos, Graece autem Euchetas dixerunt, idest, *Precatores*, eo quod tamdiu orarent, ut vellent ad litteram illud implere, *Oportet semper orare*, genus propterea hominum Anabaptistis, ceterisque Enthusiastis simillimum, in decreto, quod consequitur sextum canonem, recipiendos esse sancivit, dummodo in scriptis haesim omnem anathematizaverint ea conditione, *ut si clerici fuerint, maneant clerici; si laici, ad communionem admittantur*. In sedes quoque suas Toletana prima Synodus an. 400. restituit Symphosium, Dictinium, & Anterium Episcopos, posteaquam Priscilianistarum haesim ejurarunt. De Donatistis non tantum schismate, quam

haeresi

hæresi contaminatis diximus paullo supra. Sanctus Leo Magnus epist. 1. n. 6. ait ab Episcopali dignitate non repellendum Donatum Salicinensem, ex Novatianis nuper conversum, si exhibitio fidei libello, se catholicum esse manifestet, *quoque modo* Episcopalem Ordinem sit adeptus. In septima Generali Synodo an. 787. act. 1. lecti fuerunt prælaudatus canon VIII. primæ Nicænæ Synodi, diversæ S. Basilii, S. Cyrilli Alexandrini, & S. Athanasii Epistolæ, necnon Ephesinæ Synodi canones, quibus definitur solos hæreseon principes perpetuo ab Ecclesiasticis honoribus esse deiciendos, reliquos vero ad Ecclesiam redeuntis recipiendos in pristinum clericalem gradum: atque ita recepti fuerunt Iconoclastæ. Productum ibi a Tharasio exemplum illorum, quos sacris initiavit Sergius, & Pyrrhus Monothelitæ, atque Anatolii, quem ordinavit Dioscorus Eutychianus, de quorum ordinatione nemo tunc temporis hæsitabat. Actione item octava prælaudatus Tharasis se purgavit, quod Episcopos, clericosque infectos hæresi in pristinum recepisset honorem, quamquam a Sabba Studitarum monachorum Hegumenio nimis in apostatas improbosque homines facilitatis argueretur. Denique Magnus Gregorius lib. 2. epist. 46. indict. 10. coherentem ad ea, quæ adversus Donatistas frequentissime docet præstantissimus Augustinus, scribit: *Sicut baptizatus semel, iterum baptizari non debet; ita qui consecratus est semel, in eodem iterum ordine non debet consecrari:* atque lib. 9. epist. 61. indict. 4. jubet, ut Nestoriani suam & reliquas hæreses anathematizantes, prout mandant venerandæ Synodi, quas universalis Ecclesia recipit, *servatis propriis Ordinibus in suo cætu suscipiantur.*

Nonnulla addamus de Simoniacis.

Valida est Antiqui sane canones, quorum permultos laudavimus cap. 14. lib. XXX. & cap. 1. hujus libri pag. 329. severe in clericos animaverant, qui rei forent simoniæ, vel ut quidam Græcorum loquuntur, *Χρῆσι πορείας*, *nundinationis gratiarum Christi.* Sate est modo in mentem revocare canonem 2. Concilii Chalcedonensis, quo a dignitate, gradu, & officio detruduntur, qui non venalem gratiam in venditionem deduxerint: cujus generis canones extant in Conciliis prorsus innumeri. At nullo horum definitur simoniaca Ordinatione characterem, nequaquam imprimi.

R. P. Berti S. Theol. Tom. VIII.

Quare licet *degradationi*, ceterisque penis obnoxii, non erant tamen irriti, & characteris expertes Ordines simoniacè collati. Deinde quum simoniaca hæresis perniciosissima illuvione grassaretur, ipsi Romani Pontifices, qui Ordinationes hujusmodi reprobarunt, ac statuerunt nullam misericordiam illis impendendam esse, qui simoniace, oblati scilicet pretio, a simoniacis Ordines recepissent; permiserunt tamen, ut in acceptis Ordinibus ministrarent, si gratis ordinati fuissent, aut ignorassent Episcopum sibi Ordines conferentem esse simoniacum, aut etiam si hoc scientes ipso Ordinationis suæ tempore, postmodum egissent penitentiam, prout constat ex Epistola Nicolai II. apud Gratianum l. q. 1. n. 107. ex Concilio Romano sub Alexandro II. ex litteris sancti Gregorii VII. ad Rainaldum Episcopum Comensem, atque ex Romana Synodo III. ex celebratis sedente Urbano II. Quæ omnia collegit in 2. differt. Proemiali 3. p. percelebris Canonum scholiastes Christianus Lupus. Hi ergo, alique Pontifices Ordinationes simoniacas condemnantes agnoverunt in Episcopis execranda ea labe pollutis potestatem Ordinis, & characterem. Præterea, quamvis de simoniacis Ordinationibus variæ extiterint opiniones, & nonnulli etiam illas iterandas esse putaverint, complures tamen ratas censuerunt, tum ex antiquioribus, tum ex iis, qui floruerunt controversiis hujusmodi fervescantibus. Nam ex vetustioribus, ut mittam illos, qui tradiderunt nullo crimine deleri Ordinis characterem, asserentes hujus, atque sacramenti baptismatis parem esse rationem, inter quos eminent Augustinus gloriosissimus Donatistarum debellator; S. Basilii canonum, & disciplinæ Ecclesiasticæ studiosissimus in epistola ad Episcopos suæ curæ commissos, qui pecuniæ gratia manus imponebant, scribit quidem *satane venumdatum esse, qui vendere, aut emere audeat donum Dei a se gratis acceptum*, atque post illam Epistolam ab altaris communione arcendos fore *quicumque cautionum ritu questum fecerint rerum spiritualium*; at præteritas Ordinationes consistere passus est, ea tantum lege præscripta, *ταῦτα ἐστὺν ὅτις ἔχει, τὸ λοιπὸν μὴ γινέσθω, ἀλλὰ διορθωθῆτω.* Hæc si ita se habent, posthac non fiant, sed emendentur. Vide Vol. 2. ep. 76. Atque ad eundem modum se gessisse S. Joannem Chrysostomum in simoniace ordinatos

Q o 2

ab

ab Antonino Metropolita Ephesiorum, auctor est in illius Vita Palladius Helenopolitanus Episcopus. Effervescentibus vero de simoniaca Ordinatione dissidiis, S. Petrus Damiani in libro, quem *Gratissimum* appellavit, in triginta novem capita distributo ad Henricum Archiepiscopum Ravennatem, collectis undique argumentis ostendit eos, qui a simoniacis Episcopis consecrati sunt, non esse iterum consecrandos. Inter quæ argumenta præcipua ea sunt, quæ petuntur ex quo homines exteriori ritu sacramenta ministrent, & unus sit, qui invisibiliter baptizat, & consecrat; atque Spiritus sanctus non conferatur ex merito sacerdotum, sed ex ministerio, & efficacia sacramenti: ex quo Ecclesia ratas habuerit ordinationes hæreticorum, ut Anatolii, quem Flaviano in exilium pulso consecravat Diofcorus, eorumque, quos ordinaverunt Liberius, & Vigilius, (de quibus tamen vide quæ paulo antea præmissimus) necnon ordinationes Polychronii ad Hierosolymitanam sedem immérito eveffi, & ulterius lapsi in simoniacæ hæreseos voraginem: ex quo per Episcopos simoniaca peste correptos Deus interdum mirabilia patraverit, ac præsertim per Rainaldum Fesulanum, qui pecunia Episcopatum obtinuit, & vix aliquando gratis aut clericos, aut Ecclesias consecravat: ex quo demum, sicut rebaptizari, ita & denuo consecrari quisque non valeat, ut scripsit beatus Gregorius Episcopo Ravennati; nec ratio ulla possit afferri, cur simoniacus unum sacramentum conferat, & non aliud. Verum hæc omnia argumenta partim lib. XXX. cap. 14. partim in hac dissertatione inferuntur, & pertractantur.

OBJECTA DILUUNTUR.

12.
Objectiones de Ordinationibus factis ab Episcopo intruso, Hæretico &c. proponuntur.

At oppones: Quæ producta sunt hætenus de non iterandis Ordinationibus factis ab Episcopo, aut intruso, aut hæretico, aut schismatico, aut simoniaco, Canonum auctoritati, Patrum doctrinæ, atque Ecclesiasticæ historiæ monumentis plurimis adversantur. Quantum enim spectat ad canones; sexagesimus, alias 68. inter Apostolicos ita loquitur: *Si quis Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, secundam Ordinationem acceperit ab aliquo, deponatur* & ipse, & qui ordinavit, nisi ostendat se ordinationem habere ab hæreticis: qui enim a talibus baptizati, vel ordinati fuerunt, neque fideles, neque clerici esse

possunt. Nicanus octavus permittit quidem, ut ordinati a Novatianis in clero permaneant, sed *accepta manuum impositione*, sive, ut habet latina versio, si iterum *ordinentur*. Idem Concilium in Epistola synodica apud Theodoretum lib. 1. cap. 9. statuit, ut quos in Ægypto ordinaverat Meletius schismaticus, ad nullum Ecclesiæ ministerium admitterentur, nisi prius *sanctiore ordinatione confirmati*, *μυστικότερα χειροτονία βεβαιωθέντες*: ex quo loco, ut diximus, Du-Pin, Valesius, Binghamus, alique cesent aperte demonstrari reordinationes schismaticorum. In ejus rei confirmationem addunt constare ex libello precum Marcellini presbyteri, Theodorum Oxyrinchi Episcopum iterum ordinasse presbyteros & diaconos partis Meletii, secutus hac in re Synodi Nicænæ decretum. Accedit quod Innocentius I. in ep. 18. de Arianis sermonem instituens inquit: *Quibus solum baptisma ratum esse permittimus, quod utique in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti perficitur, nec Spiritum sanctum eos habere ex illo baptismo, illisque mysteriis arbitramur, quoniam cum a catholica fide eorum auctores desciscerent, perfectionem Spiritus, quam acceperant, amiserunt, nec dare ejus plenitudinem possunt, quæ maxime in Ordinationibus operatur, quam per impietatis suæ perfidiam perdiderunt*. Quo in loco S. Innocentius evidentissime baptismum hæreticorum distinguit ab eorum Ordinationibus; & quemadmodum istud ratum & validum, ita istas nullas, cassas, irritasque pronuntiat.

Ex hac verò Innocentii definitione, sacrorumque canonum auctoritate ad Patrum sententias progrediendo, memoria primum occurrit, quod Cæcilianus a Felice Aptungitano ordinatus apud Optatum lib. 1. dixerit, *Si traditores sunt qui me ordinaverunt, ipsi veniant* (scilicet Donatistæ) & *ordinent me*: quod in Collat. tertiæ diei apud Augustinum c. 16. iidem Donatistæ objecerunt Catholicis. Præterea S. Basilii in Epistola canonica ad Amphilo-chium cap. 1. docet tam baptismum, quam Ordinationes hæreticorum nullam vim, ac substantiam habere. Fuit in eadem opinione Firmilianus, qui in Epistola 75. inter Cyprianicas ait Concilium Iconiense coadunatum an. 256. decrevisse hæreticos *nec baptizare posse, nec ordinare*: eandemque sententiam tenuit proculdubio sanctissimus Cyprianus

13.
& firmantur Patrum sententiis.

nus Rebaptizantium puppis, ac prora. Ecclesiasticis itaque definitionibus accedunt testimonia Patrum iteratas hæreticorum ordinationes adstruentium.

14. Et Exempla. His vero addi possunt exempla complura ex Ecclesiasticis historiis petita. Enimverò nullæ, atque irritæ habitæ fuerunt canone 4. Synodi Constantinopolitanæ ordinationes Maximi Cynici, qui ejusdem Ecclesiæ sedem dolo occupaverat. Constantini item Pseudopontificis in Romanam Cathedralam intrusi an. 767. Stephanus IV. proximo anno irritas declaravit, consecratis iterum Episcopis, & presbyteris, qui ab ipso Pseudopontifice fuerant consecrati, prout litteris consignarunt ad præcitatum annum Sigebertus, & Anastasius in Vita Stephani. Rursus Hincmarus Metropoli Remensis, alique Galliarum Episcopi, in Concilio Sueffionensi an. 853. Ordinationes Ebbonis a gradu Episcopali dejecti exufflarunt, & iterarunt. Photii item inavosus sedis Constantinopolitanæ consecrationes, atque Ordinationes nullas & cassas declaravit anno 869. canone 4. octava Synodus Oecumenica. Ordinationes quoque factas a Bonoso Episcopo Naxitano, & per Illyricum Photinianæ hæreseos propagatore, nullas irritasque affirmavit in Epistola vicesima prima ad Marcianum beatissimus Pontifex Innocentius. Urbanus II. ad Petri sedem evehctus an. 1088. reordinavit Daibertum, quem ad diaconatum promoverat Moguntinus Episcopus Nezelò, inavosus, & simoniacus. Ante Urbanum S. Leo Nonus, qui obiit anno 1054. tertio decimo Kalendas Majas, omnino simoniacas ordinationes cassavit, iterumque consecravit plerosque simoniace ordinatos. Alibi diximus, Stephanum hujus nominis septimum præcepisse, ut cadaver Formosi extractum è sepulcro projiceretur in Tiberim, cunctosque, quos idem Formosus ordinaverat, gradu proprio dejectos iterum ordinasse: quod contigit anno reparata salutis octingentesimo nonagesimo sexto. Atque hæc sunt, quibus Joannes Morinus Ordinationes sæpe sæpius in Ecclesia iteratas fuisse, proluxa, & erudita dissertatione demonstrat.

15. Iterandæ sunt ordinationes factæ ab hæreticis. Facile me ab hujusmodi objectis expediam, posteaquam adnotationes quasdam præmiserò. Atque in primis animadverto, iterandas esse ordinationes, quæ ab hæreticis peraguntur non servata forma sacramentali, quemadmo-

dum repetendus est baptisimus non colatus cum sanctæ Trinitatis invocatione, ut producta canonum auctoritate demonstravi lib. XXXI. c. 15. ubi ulterius dixi, repetendum esse sacramentum juxta sanctiones Ecclesiasticas, quotiescunque gravis oriatur dubitatio, num revera sub præscripta & legitima forma fuerit administratum. II. Deinde præmoneo, eos qui vel extra Ecclesiam, vel à ministris e gradu dejectis sacramenta suscipiunt, recipere quidem characterem, sed non gratiam, atque plenitudinem Spiritus sancti: ad hanc vero obtinendam necessum esse, ut Ecclesiæ reconcilientur, legitimisque ministris subiciantur, ut per manus impositionem invocata virtute ejusdem Spiritus sancti, ut verbis utar Leonis Magni epist. 2. c. 18. sanctificationem accipiant, quam ab hæreticis, atque ab illegitimis ministris recipere minime potuerunt. Atque hanc manuum impositionem non esse sacramentalem constat ex iis, quæ Volumine VII. pag. 124. differui de ritu, quo olim recipiebantur hæretici ad Ecclesiam Catholicam revertentes, atque hoc ipso Vol. pag. 221. de impositione manuum facta pœnitentibus & subtratis. III. Adverto præterea nomine Ordinis, non tantum intelligi sacramentum imprimens characterem, verum etiam certum gradum in Ecclesiastica Hierarchia, in quo gradu tribuitur Ordinatis potestas exercendi sacrum aliquod ministerium, hujusque intuitu certis privilegiis, honoribusque fruuntur: quamobrem sicut in iis, qui è gradu deiciuntur, 3. p. Pontificalis tit. 7. dicitur deleri consecrationem, unctionem, benedictionem, quod tamen non ad Ordinis characterem referri debet, sed ad prædictum ministerium, & ad participationem honoris; ita illi, quibus resipiscitibus Ecclesia Catholica reddit jus ministerii, honoremque Ecclesiasticæ Hierarchiæ, quamquam minime decorentur novo characterem, & sacramenti iteratione, dicuntur nihilo tamen minus sacratiorem manus impositionem obtinere, & quodammodo iterum ordinari. Ut enim Ecclesia in ceremonia, quam degradationem appellant, aufert Ordinatis sui gradus insignia, abraditque etiam exterius unctionem, qui ritus directe opponitur illi, qui servatur in sacris Ordinationibus, sed tamen harum characterem animo impressum nequit abradere, vel delere: ita sacra ea ceremonia, qua clericis dejectis restituit gradum, ac mini-

non servata
forma Sa-
cramenta-
li.

sterium, ipsis vel manus imponit, vel præbet rursus insignia, atque instrumenta suorum Ordinum, at non indelebilem characterem. Atque hinc IV. Toletana Synodus an. 633. edidit canonem num. 28. *Episcopus, presbyter, aut diaconus, si a gradu suo injuste dejectus, in secunda Synodo innocens reperitur, non potest esse quod fuerat, nisi gradus amissos recipiat coram altario de manu Episcopi: si Episcopus est, orarium, anulum, & baculum: si presbyter, orarium, & planetam: si diaconus, orarium, & albam: si subdiaconus, patenam, & calicem; & sic reliqui gradus in reparationem sui recipiant, quæ cum ordinationem perceperunt.* In quem canonem vide adnotat. 13. r. secundi Voluminis Conciliorum Hispaniæ. IV. Postremo adnotandum est, quod permulti inter characterem & gratiam non satis accurate distinguentes reprobarunt tanquam nullum baptismi hæreticorum, sed illorum opinio post exploratam traditionem refutata est, ut demonstravi libro XXXI. cap. 13. prop. 7. excusans errorem S. Cypriani: atque ita nonnulli expendentes canones, qui declarant ordinationes factas ab Episcopis hæreticis, schismaticis, & simoniacis, destitutas esse plenitudine, & gratia Spiritus sancti, non attendentes id non affirmari de characterem, cui neque hæresis, neque schisma, neque simoniæ crimen opponitur, prædictas ordinationes nullas irritasque existimarunt; qui tamen ab aliis permultis confutati fuerunt, donec re penitus discussa, omnes, ac singuli veritati plenis calculis subscripsere.

16.
Objectiones superius
enarratæ
solvuntur.

Quamvis præmissæ adnotationes ad solvenda quæcunque obijciuntur idoneæ sint, universa tamen brevissime excurram: qui enim plura desiderat, adire poterit prælaudatam dissertationem 2. Christiani Lupi, ubi c. 16. & 17. accurate dirimit argumenta omnia Morini. Canon itaque Apostolicus, aut ex Firmiliano depromptus sit, aut ex Synodo Iconiensi Rebaptizantium, nullius est ponderis; nisi forte accipiatur de baptismo, & de ordinationibus hæreticorum, qui legitimam formam minime adhiberunt: unde sicut adversus hunc canonem recipimus hæreticorum baptismi collatum cum sanctæ Trinitatis invocatione; ita suscipi debent ordinationes ab Episcopis hæreticis cum debita forma peractæ. At in octavo Nicæno canone fessellit Latinum interpretem Aoristus *Χειροτονήσας*, sicut demonstra-

tum est supra: tametsi *manuum impositio* iterum Novatianis facienda, si istam canon præscriberet, foret reconciliationis ritus, non sacramenti repetitio. Idem dicendum de Epistola synodica ejusdem Nicænæ Synodi ad Alexandrinos: in qua *manuum impositio* significatur participio præteriti temporis, ac præterea confirmationis nomine, quo aperte designatur canonica approbatio præcedentis ordinationis factæ a Meletio. Quare Sazomenus lib. 1. c. 24. pag. edit. Valesii 438. de Nicæno illo decreto circa ordinationes Meletii scripsit, latam contra Meletium fuisse hanc sententiam, *Ut in urbe Lyco degeret, solo Episcopi nomine contentus, nec deinceps sive in urbe, sive in vico ordinationem ullam faceret.* Hi vero, qui ab illo prius ordinati fuissent, communionem quidem ac ministerium suum retinerent, reliquis tamen clericis per singulas Ecclesias ac parochias honore inferiores essent: ita tamen, ut in locum morientium per ordinem succederent, dummodo plebis suffragio judicaretur idonei, Episcopo Alexandrino electionem eorum nihilominus confirmante. Hæc vidit, vertitque Valesius, qui adnot. in 1. librum Socratis c. 9. & in lib. 1. Theodoret cap. item 9. affirmat *Χειροτονίαν* non posse accipi nisi pro ordinatione, tametsi fateatur sentire alios, ac præsertim virum doctum, qui edidit Gallico idiomate Vitam S. Athanasi, illamque notis illustravit, *Χειροτονίαν* in decreto Nicæno de Meletianis accipiendam esse de simplici benedictione. Verum tamen narratio Sozomeni omnem dirimit controversiam, demonstratque Nicænos Patres ratas habuisse ordinationes Meletii, indiguisse tamen ab ipso Meletio ordinatorum, ut succederent in locum Morientium, suffragio plebis, & confirmatione Episcopi Alexandrini. Quapropter *Χειροτονία*, de qua in Synodica Epistola, vel est ipsa præcedens ordinatio Meletii, vel subsequens electio populi, & Episcopi confirmatio. Recole quæ scripsimus cap. 1. hujus libri de significatione vocabuli *Χειροτονία*.g. Theodorus itaque Episcopus Oxyrinchi reordinando presbyteros, & diaconos partis Meletii, id non fecit secutus auctoritatem Nicænæ Synodi, sed *Apollo-nii* cujusdam suasu, ut narrat in præcitato libello precum Marcellinus, scriptor alioqui fidei sublesta. At Innocentius epist. 18. ait, *solum hæreticorum baptismum ratum esse, non autem, solum hæretico-*

rum baptisma non iterari; quæ duo longe diversa sunt. Etsi enim vocabula hæc duo, *Ratum*, & *Validum* sæpenumero promiscue usurpentur; *Ratum* tamen illud dicitur, quod comprobatur, omnemque effectum potest consequi. Igitur cum hæreticorum baptisma, licet, ut Theologi inquirunt, *informe*, gratia scilicet expoliatum, ad hujus consecrationem per penitentiam reparetur, recte ab Innocentio *ratum* dicitur. At quoniam ordinati ab Arianis Episcopis, juxta disciplinam vigentem Innocentii tempore, quamvis hæresim detestarentur, non admittebantur tamen ad honorem, & ministerium Ordinis Ecclesiastici, sed donabantur dumtaxat Laica communione; idcirco sanctus Pontifex Innocentius negat *ratam* esse ordinationem Arianorum. Et quidem hoc unum Alexander Episcopus Antiochenus petierat ab Innocentio, an ordinati ab Arianis essent in suo honore & gradu suscipiendi: cui Innocentius respondens, allata baptismatis, & ordinis discrepantia, recipiendos non esse cum sacerdotii, aut ministerii *cujuspiam dignitate*, nec Episcopum Arianum contulisse clericis suis jus ministerii, & plenitudinem Spiritus sancti, *quam ipse per impietatis suæ perfidiam amisit*, demonstrat se de hoc jure, & de hac plenitudine instituisse sermonem, non de Ordinis charactere. Vide autem adnotat. Bini in eandem Epistolam, Glossam decreti I. q. I. c. *Arianos*, Bellarminum lib. IV. de Romano Pontifice c. 10. & Christianum Lupum in prælaudata dissertatione secunda.

Ea vero, quæ secundo loco subjiciuntur, nullius sunt momenti. Cæcilianus enim verba illa protulit Donatistas irridens, qui illius consecrationem, tanquam a traditore factam, nullam esse jactabant. Hinc S. P. Augustinus in Breviculo Collationis 3. diei c. 16. n. 29. *Dixerunt* (inquit de Donatistis) *scripsisse Optatum, quod Cæcilianus dixerit, Si traditores sunt, qui me ordinauerunt, ipsi veniant, & ordinent me. Quod quidem, si dictum est, ideo dici potest ad illos irridendos, quibus hoc mandasse perhibetur, quoniam certus erat Ordinatores suos non esse traditores.* Revera non illa Cæciliani verba referuntur ab Optato, qui libro I. n. 19. scribit, *A Cæciliano mandatum est, ut si Felix in se, sicut illi arbitrabantur, nihil contulisset, ipsi tanquam adhuc diaconum ordinarent Cæcilianum*: quæ verba conditionata sunt, non absoluta, demonstrantque incubuisse Donatistis ostendere ordinationem a Felice pera-

ctam non contulisse Ordinis characterem. Irrideri Donatistas optime intellexit illorum unus Porphyrius, qui respondit, *Exeat huc, quasi imponatur illi manus in Episcopatu, & quassetur illi caput de penitentia.* Scio quosdam cum Dupin sentire, quod Cæcilianus bono pacis hanc conditionem, ut iterum ordinaretur a Donatistis, obtulerit Numidis. At quis credet sanctum virum petiisse a schismaticis sacrilegam consecrationem? De Basilio differuimus Volum. VI. pag. 473. nec negamus fuisse illum in Rebaptizantium errore, ex quo etiam traxit alterum, *hereticos, utpote abruptos & laicos effectos, nec ordinandi habere potestatem, ut qui non possint Spiritus sancti gratiam aliis præbere, a qua ipsi exciderunt*, ut inquit citata Epist. ad Amphil. tom. 2. pag. 359. Hæc autem ratio, quæ non distinguit gratiam a charactere, & efficacitatem sacramenti a conditione ministerii, sicut modo a nullo Theologorum admittitur, ubi agitur de baptismo; ita refelli debet, ubi pertractatur de sacris Ordinationibus, quarum juxta Basilium eadem cum baptismate est ratio. Idem asserendum de Cypriano, & Firmiliano; quamvis hujus in præcitata Epistola 75. hæc sunt verba: *Hæretico sicut ordinare non licet, nec manum imponere, ita nec baptizare, nec quidquam sancte, nec spiritaliter gerere, quando alienus sit a spiritali, & deifica sanctitate: quod totum nos jam pridem in Iconio, qui Phrygia locus est, collecti in unum, convenientibus ex Galatia & Cilicia & ceteris proximis regionibus, confirmavimus tenendum contra hæreticos firmiter, & vindicandum, cum a quibusdam de ipsa re dubitaretur.* Quæ verba, nisi aliunde constaret Firmilianum adhæsisse Rebaptizantibus, explicari possent de sancta & licita sacramentorum baptismi, & Ordinis collatione.

Ad exempla quod attinet, primum nihil aliud probant, nisi aliquando Ordinationes fuisse ab aliquibus repetitas, nondum hac controversia finita, id, quod nemo unus inficiatur. Hoc tamen nihil præsentis causæ officit; sicuti non officit validitati baptismatis, quod aliquando sanctissimi, doctissimi que viri rebaptizaverint. Respondeo deinde, nequaquam canone Constantinopolitano irritas declarari ordinationes Maximi Cynici: etsi enim hoc canone decernitur, *Nec Maximum Episcopum esse, vel fuisse, nec eos, qui ab ipso in quolibet gradu sunt ordinati*; id tamen accipiendum est de ministerio, & gradus honore, non de charactere sacramentali. Atque id constat.

87.
Ac declarantur.

stat ex quo de Ordinatione ipsius Maximi nequeat ullatenus dubitari; quum illum in Episcopum consecraverit cum tribus aliis Aegypti Praefulis S. Petrus Alexandrinus. Apud Isidorum Mercatorem praecitatus canon ita legitur, *Neque ii, qui ab ipso sunt ordinati, qualemcunque gradum clericatus obtineant; & in alia paraphrasi apud Harduinum tom. I. Concil. pag. 819. Nec ille, qui Ordines ab eo accepit, in quemlibet sacerdotii gradum admittatur.* Circa Ordinationes Stephani III. vel IV. respondent Baronius ad an. 769. n. 6. & Natalis Alexander in Hist. Eccl. saec. VIII. c. I. art. 8. Anastasium, qui in Vita Stephani ait ordinatos a Constantino Pseudopontifice, denuo facto decreto electionis, ab eodem sanctissimo Stephano Papa benedictionis suscepisse consecrationem, hujus consecrationis ac benedictionis nomine intellexisse sacram illam ceremoniam, qua ordinati recipiunt coram Altari Ordinum suorum insignia, atque ad pristinum honoris sui gradum restituntur. Auxilius tamen lib. 2. de Ordinationibus Formosi c. 4. non dubitavit asserere, manifeste in eis peccatum fuisse, qui secundum canones ordinati fuerant, dum eos nefario ausu iterum in eadem ordinatione consecrandos esse statuerunt. Vide Sandinum de Rom. Pontif. pag. 230. Quae vero acta fuerunt, auctore Hincmaro, in Synodo Sueffionensi, rescissa fuerunt a Nicolao I. in Epistola data 8. idus decembris an. 866. in qua etiam iussit, ut clerici ab Ebbone ordinati suis gradibus restituerentur: quamquam ex Historia Remensis Ecclesiae a Flodoardo conscripta, quae extat tom. XVII. Biblioth. PP. lib. 3. c. 11. constet clericos illos a solo ministerio fuisse dejectos. De Photio autem, ejusque ordinationibus dictum supra. De Bonosiacis non est cur diu disceptetur; cum enim fuerint Pauli Samosatensis progenies, ideoque morem sequentes aliorum Paulianistarum, & Photinianorum perraro in nomine Trinitatis baptizarent, non servabant formam baptismi, ideoque ad Ecclesiam redeuntes juxta canonem 19. Nicenae Synodi, & 16. ac 17. secundae Arelatensis, litterasque Magni Gregorii ad Episcopos Iberiae, iterum baptizandi erant; & si antea in Clero irreprehensibiles extitissent, ad sacros Ordines promovendi. Urbani Epistola de Ordinatione Daiberti a viris doctissimis dicitur supposititia: incertum quoque est Nezelonem, qui Moguntinam sedem invasit, fuisse Episcopum; atque indubitatum est, Urbanum II. in

Epist. 17. ad Lucium Praepositum sancti Juventii, quae extat tom. X. Concil. p. 441. agnoscere in Ordinationibus schismaticorum & haeticorum veram sacramenti formam, non autem gratiam, nisi cum eorum sacramentis initiati per manus impositionem ad catholicam redierint unitatem. Ita objectio petita ex 2. Epistola Urbani infirmior est ceteris. Quod spectat ad sanctum Leonem IX. scribit quidem beatus Petrus Damiani Opusc. 6. c. 35. omnes simoniacorum ordinationes cassasse: sed cum idem Auctor in Opusculo altero de actis suis apud Mediolanenses, scribat, *Leo Papa plerosque simoniacos, & male promotos tanquam noviter ordinavit*; inferri inde potest, a Leone cassatas fuisse Ordinationes simoniacorum quantum ad gradus dignitatem, & ad jus ministerii, & quasi repetitas ceremoniali instauratione, ac traditione clericalium insignium, quae videtur tanquam nova ordinatio. Atque id eo vel maxime dici potest, quod post cassationem illarum Ordinationum magnus inter sacerdotes tumultus exortus est, pluribus affirmantibus non esse honore privandos, qui ordinationis suae tempore ignorabant Episcopum consecratorem esse simoniacum. Quamobrem Leo temperata sententia hos in officio perseverare mandavit, idemque indulgit ceteris simoniace, scienter quoque, ordinatis, dummodo quadraginta dierum agerent poenitentiam, quae omnia litteris consignavit citato c. 35. sanctus Petrus Damiani. Ceterum aliquando dubitatum fuisse de hujusmodi simoniace Ordinationibus ingenue fateor, ea confirmans, quae de hoc argumento produxi Volum. VI. pag. 151. Cum Formoso denique Stephanus impie se gessit: & sive iterum ordinaverit quos ille consecraverat, seu potius e gradu dejectos rursus ad sacrum adsumpserit ministerium; apparet non error in fide, sed violenta tyrannus in facto. Legendus Auxilius tom. XVII. Biblioth. PP. pag. 21. ubi ait Stephanum nec poeticam attendisse sententiam Aen. 3.

Parce pias scelerare manus, jam parce sepulto.

Repetenda & quae scripsit Flodoardus: qui iis recensitis, quae Stephanus gessit in Formosum, & de quibus diximus alio in loco, quinto nempe Volumine pag. 239. ita narrans illius interitum, suppliciumque, prosequitur:

Visus

Vixus abhinc meritis dignam incurrisse ruinam
 Carptus & ipse, sacraque abiectus
 sede, tenebris
 Carceris inficitur, vinculisque in-
 nestitur atris,

Et suffocatum crudo premit ultio
 letho.

Extat quoque tom. 3. p. 2. Script. Re-
 rum Italicarum p. 319. Atque hæc
 de non iterandis Ordinationibus.

C A P U T XV.

Quale iudicium ferendum sit de Ordinationibus
 factis ab hæreticis Angliæ Præsulibus.

S U M M A R I U M.

1. De ordinatione Anglicana.
2. Historia Anglicana.
3. Ordinationes Angliæ sunt nullæ.

4. & 5. Solvuntur objectiones.
6. Probatur ulterius nullitas Ordinationis Anglo-
 rum.

1.
 De Ordina-
 tione An-
 glicana.

Anglorum quoque Ordinationes va-
 lidas futuras fore, si fierent ab Epi-
 scopis rite consecratis, & legitima for-
 ma utentibus, infertur ex superiori dis-
 sertatione: at quoniam jure meritoque
 dubitatur de successione illorum præsu-
 lum, & ulterius de forma, quam adhibent
 in aliorum Episcoporum consecrationi-
 bus, idcirco magna contentione præsens
 quæstio agitur. Pugnant pro succes-
 sione suorum Episcoporum Protestant-
 es Angli, quos inter D. Masonus Ar-
 chidiaconus Norfolciæ, Godvinius Epi-
 scopus Landavenis, & P. Courayer, qui
 pro Anglorum Ordinationibus an. 1723.
 & sequentibus nonnullas edidit disserta-
 tiones. E contra neque veros Epi-
 scopos, neque Ordinationes apud An-
 glos subsistere, censent fere omnes Ca-
 tholici, inter quos plura de hoc argu-
 mento conscripserunt Renaudotius, P.
 Le-Quien, & P. Hardovin in suis con-
 tra Courayerum Opusculis, Tournelius
 quoque in Tractatu de sacramento Or-
 dinis, & Antonius Boucat in dissert. de
 Ceremoniis, & Ritib. sacramentorum.
 His omnino subscribendum est; sed quo-
 niam multa producuntur argumenta,
 quorum aliqua dubia sunt, pleraque in-
 firma, statui ea proponere in compen-
 dium redacta, & quenam me in hanc
 sententiam trahant, brevissime expone-
 re, aliorumque iudicio subicere.

2.
 Historia
 Anglicana.

Quod priusquam exequar, adverto
 quæstionem nequaquam moveri de Or-
 dinationibus peractis regnante Henrico
 VIII. quandoquidem licet is a Catholica
 religione, quam adversus Lutherum
 scriptis propugnaverat, repudiata legi-
 P. P. Berti S. Theol. Tom. VIII.

tima uxore Catharina Aragoniæ ob An-
 nam Bolenam, quam infano amore de-
 peribat, sacrilega apostasia deficiens an.
 1534. summum Anglicanæ Ecclesiæ Caput
 seipsum temere nominavit, pluraque ne-
 faria dogmata intrusit; Missæ tamen sa-
 crificium admisit, necnon Ordinis sa-
 cramentum, in his tantum multa pro
 libidine permiscens, & ubique Romani
 Pontificis nomine abrafo. De quibus
 legi potest Sanderus de schismate Angli-
 cano lib. 1. pag. 132. & sequentibus.
 At postquam Henricus an. 1546. satis
 cessit, Eduardus Seimerus Janæ quondam
 reginæ frater, & avunculus Eduardi,
 (quem Henrico ipsa Jana pepererat, &
 qui statim defuncto patre agens deci-
 mum ætatis annum pronuntiatus est rex
 Angliæ, atque Hiberniæ) usurpans titu-
 lum protectoris Regni, rerumque om-
 nium potitus, in Angliam evocavit Mar-
 tinum Bucerum, Petrum Martyrem, Ber-
 nardinum Ochinum, aliosque apostatas
 impurissimos, adeo, ut Londini institu-
 tis omnium fere hæresum synagogis, ani-
 moque adolescentuli Regis corrupto,
 nondum elapso anno 1547. in Comitibus
 Londinensibus cæptis pridie nonas No-
 vembris, sancitum sit, ut cum Episcopi
 ac presbyteri Anglicani ad illud usque
 tempus ritu fere Catholico ordinati fuisset,
 excepta scilicet Romani Pontifi-
 cis obedientia, in posterum alia forma
 peragerentur Ordinationes, atque de ea
 re ederetur Ritualis liber confirmandus
 ipsorum Comitiorum auctoritate. At-
 que hæc iisdem fere verbis Sanderus lib.
 2. pag. 276. In hoc libro, qui vulgo
 dicitur *Rituale Eduardi VI.* approbato rur-
 sus a Pseudo-synodo Londinensi anno
 PP. 1562.